

Yaşar Nabi Nayır, *Değişen Dünyamız (Balkanlar ve Türklük)*, 1993, Varlık Yayınları, İstanbul.

Sebahat ARMAĞAN*

25 Aralık 1908 Üsküp doğumlu Yaşar Nabi NAYIR, *Yedi Meşale* topluluğunun kurucuları arasındadır. 1929 Galatasaray Lisesi'nin Ticaret ve Bankacılık bölümünü bitirdikten sonra çeşitli devlet kurumlarında görev yapmış, 1981 yılında İstanbul'da vefat etmiştir.

Şiir, hikâye, roman, tiyatro ve inceleme-denemelerinin yanı sıra çevirileri de olan Yaşar Nabi, 1933 yılında ölümüne kadar yaklaşık 900 sayıyı bulan Varlık Dergisi'ni çıkarmış, Varlık Yayınevini kurup yönetmiş, Cumhuriyet dönemi kültür, edebiyat ve sanat alanında adını duyuran Nayır, yayın hayatında Muzaffer Reşit, takma adını kullanmıştır. Değerlendirmeye aldığımız *Değişen Dünyamız (Balkanlar ve Türklük)* adlı gezi notları dâhil Yaşar Nabi Nayır'ın eserleri şunlardır:

ŞİİR:

Kahramanlar (1929)

Onar Mısra (1932)

Kahramanlar (1970, toplu şiirleri)

ROMAN:

Bir Kadın Söylüyor (1931)

Âdem ile Havva (1932)

ÖYKÜ:

Bu da Bir Hikâyedir (1935)

Sevi Çıkmazı (1935)

OYUN:

Mete (1933)

İnkılâp Çocukları (1933)

Beş Devir (1933)

Köyün Namusu (1933)

İNCELEME-DENEME:

Balkanlar ve Türklük (1936)

Edebiyatımızın Bugünkü Meseleleri (1937)

Nereye Gidiyoruz (1948)

* Okutman, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türk Dili Bölümü, sebahatarmagan@hotmail.com.

Yıllar Boyunca (1959)
Atatürkçülük Nedir (1963)
Atatürk Yolu (1966)
Edebiyat Dünyamız (1971)
Değişen Dünyamız (1973)
Çağımıza Ters Düşenler (1975)

ÖDÜLLERİ:

1979 Kültür Bakanlığı Büyük Ödülü.

Yazar, *Değişen Dünyamız (Balkanlar ve Türklük)* adlı kitabın önsözünde “*‘Dünyayı görmek’ derdi hep Panait Istrati kitaplarında. Bir çeşit önünde durulmaz tutkudur bu, onları yollara düşüren sık sık... Ben de her zaman duymuşumdur içimde bu özlemi. Belki de daha pek küçük yaştan yollara düşmenin o buruk tadını almış olduğumdandır. Hem de ne güç, ne hazin şartlar içinde geçmiş yolculuklara rağmen* (5) diyen yazar, belki de bu sözlerle gezi türüne yönelmesinin sebebini açıklamakta, geziyi bir tutku olarak görmektedir. Ayrıca 1924 yılında Türkiye’ye yerleşen Nayır’ın doğduğu topraklara duyduğu özlem onun sık sık Balkanlara gidip gelmesine neden olmuş, böylece yazar, kendini dünyayı gezme serüveninin içinde bulmuştur.

Herhangi bir kimsenin, hem yurt içinde hem yurt dışında gezip gördüğü yerleri ve bu yerlerin ilgi çeken değişik yönleri edebî bir üslup içinde kaleme alarak anlatmasına “**gezi yazısı**” (seyahatname) denmektedir. Gezi türünde kaleme alınan *Değişen Dünyamız (Balkanlar ve Türklük)* adlı eser hem edebiyat hem kültür tarihimiz için önemli bir kaynaktır. 270 sayfa olan bu kitabın ilk baskı 1973 yılında ikinci baskı ise 1993 yılında yapılmıştır. 1956 ile 1970 yılları arasında Yaşar Nabi Nayır Balkanlar, Güneydoğu Avrupa, Batı ve Doğu ülkelerine seyahat etmiştir, buralardaki izlenimlerini gezi notları halinde yazmıştır. Yazar, bu yazılarında Doğu-Batı karşılaştırmaları yapmış, dünyadaki değişimleri irdelemiş, katıldığı meclislerden izlenimlerini aktarmış, özellikle son bölümlerde Osmanlı ve Balkanlar üzerinde çok durup Osmanlı İmparatorluğunun çöküşü hakkında değerlendirmeler yapmıştır. Nayır’ın kaleme almış olduğu bu gezi notları, hem çeşitli gazetelerde hem de dergilerde -Cep Dergisi’nde bilhassa “Varlık” dergisinde- yayımlanmıştır.

Gezi notlarından oluşan *Değişen Dünyamız (Balkanlar ve Türklük)* adlı bu kitapta yer alan ilk gezi “Bir Yolculuktan Getirdiklerim” (9-33) başlıklı Yugoslavya’nın çeşitli

yerlerine yaptığı ziyaretlerden oluşmaktadır. Kitapta yer alan diğer gezi notları şunlardır: “Batı Acısı” (34-38), “Brüksel Dünya Sergisi’nde” (39-42), Üsküp (43-45), “Bizim Akdeniz” (46-49), “Avrupa Dergileri Konferansı” (50-55), “Edebiyatı Küçümsemek” (56-59), “İspanya” (60-64), “Avrupa Yazarı Toplandı” (65-72), “Dünün ve Bugünün Öncüleri” (73-76), “Bir Kurtuluş Simidi” (77-81), “Bir Yolculuk ve Dönüş” (83-85), “Balkanlar Konusunda Bir Dosta Mektup” (86-91), “Yol İzlenimleri” (92-98), “Balkanlar Bugün” (99-118), “Struga Şiir Akşamları” (119-124), “Avrupa Yazarlar Birliği Roma Toplantısı” (125-131), “Bir Geziden Kalan” (132-151), “PanaitIstrati ile Kırk Yıl” (152-155), “Yol Notları” (156-164), “Zoraki Bağlılık” (165-166), “Budapeşte’de Bir Hafta” (167-178), “Yaşadığımız Dünya” (179-182), “Kaynaşan Bir Kıta” (183-241), “Balkanlar ve Türklük” (243-270).

Nayır, Balkan ülkelerinde yaptığı incelemeleri 1936’da çıkan *Balkanlar ve Türklük* adlı eserinde yayımlamıştır. Çok beğeniyle karşılanan bu kitabın Önsözbölümü (243-244) ve Giriş bölümü (244-270), değerlendirmeye almış olduğumuz *Değişen Dünyamız* (*Balkanlar ve Türklük*) adlı gezi notlarının sonunda tekrar yayımlanmıştır. Yazar, ...*Kesin yargılara varmıyorum. Kehanet gösterip gelecekte haber vermeye kalkışmıyorum. Olsa olsa, anlamaya çalışırken yaptığım zihinsel çabaları yansıtıyorum yer yer...*(7) diyerek gezi yazılarında tutunduğu tavrı belirtmektedir.

XX. yüzyılın önemli şahsiyetlerinden biri olan Yaşar Nabi Nayır’ın gezi notlarından oluşan *Değişen Dünyamız* (*Balkanlar ve Türklük*) adlı eseri ve diğer gezi yazılarının, gelecekte belli araştırmalara kaynaklık edebileceği de unutulmamalı, özellikle dönemin önemli şahsiyetleri tarafından kaleme alınan gezi yazıları yayımlanmalıdır.